

men ubi timor, ibi & omnino pudor est. in plus enim se extēdit à pudore timor, particula namq; pudor timoris est, sicut numeri impar. ita scilicet ut ubi sit numerus, nō protinus imparē esse oporteat, ubi tamē impar, numerum esse sit necesse. Demosthenes uero ita dixit, malum q̄uis solus sis: ne dicas, nedum facias, disce uero ex omnibus, teipsū multo magis reuereri, quod & Pythagoras inter aurea illa uerba, quæ protulit, multo ante significauit dicens. Rē turpem, neque cum alio, neque iuxta te positus facias, præ omnibus tui teipsum maxime pudeat. & item. Cupias potius, ut qui tecum conuersantur, te reuerentur, q̄ timeant: pudori namq; adest ueneratio, timorem autem odiū comitatur. Theophrastus uero ita ait. Si te ipsum fueris reueritus, nunq̄ alium erubesces. Sopatrus autem ad hūc modum. Caue & pudeat te, ad corruptas hominum opiniones respicias, at uerum sermonem cunctis in rebus propone, neque apparentem utilitatem cum damno subditorum eligas, neq; fugias ignominiam quæ uideatur cedere in commoda eorum qui tibi subaudiunt atq; parent imperio, si quidem non quācūq; existimationem, sed optimā uitam possidere, inter homines uelimus. Pythias (quæ Aristotelis filia traditur) rogata quisnam colos optimus? qui (inquit) præ pudore ingenuis & liberis hoibus in uultu efflorescit. Sed & Cato iuuenem illis se magis delectari dicebat, qui rubescerent: q̄ qui pallecerent. Diogenes autem cum iuuenem rubescentem uidisset, macte (inquit) uirtute esto, & cōfide O fili. talis namq; est ipsius uirtutis color. Hesiodus autē Homerum in hoc secutus, pudorem magno uel commodo, uel damno hominibus esse uult, dum in primo operum inquit. Pudorem non est bonū adesse uiro indigenti. Pudor multum homines aut iuuat, aut lædit. Pudor quippe infelicitatem, cōfidentia autem opes afferre solet. Sed hæc poetæ dixisse concedemus, qui non adeo diligenter rerum appellationes curat: nos autem dicemus Aristotelem in libro de moribus secuti, q̄ uerecundus omnis est laudabilis: est enim in ijs quoq; affectibus superabundantia, & defectus. & q̄ exuperat quidem qui in uniuersis uerecundatur, qualis est ipse pavidus, qui uero deficit, aut nulla in re uerecundatur, appellatur impudens: medius autem est ipse uerecundus. Melius Homerus qui fortissimos uiros ob pudorem res aggredi pulcherrimas facit, quid enim ait inter Græcos Diomedes?

Inter enim dicit Troianos optimus Hector,

Tiudes fugiens puppes confugit ad altas.

Scilicet quia pudorem detrectabat, pugnam capeffit. & alibi inquit. Ex uiris pudentibus, plures salui sunt, q̄ turpi morte perempti. & cum lacefferentur Græcorum quiq; ad singularem pugnam fortissimi. Timor (inquit) suscipere pro se quæque uetabat, sed pudor negare recusabat. At uero impudentes, quiq; nullam boni & ho-

nesti

nesti rationem habeant, sed ter (ut dicitur) faciem absterferunt, nullo magis epithe-
 to infamat, quæ quæ cynopidas uocat, hoc est caninos oculos habentes, quo uitio Achil-
 les inurit Agamænonem. Quintilianus item inter uitia oratoris perfrictionem faciei,
 quod impudentiâ signat, imprimis notat, Vitiosa (inquit) sunt illa, in ueri lacunaria,
 & perfricare faciẽ, quasi improbã facere. Plutharchus auctor est Ciceronẽ oratio-
 nem habiturum, solitum ante leua barbam demulcere, quod & facientem interfectum
 esse idem prodidit. Quia uero iam satis quid de pudore ueteres prodiderunt, retu-
 limus: nunc ad exempla transeamus, ut compertum omnibus sit, ut optimus quisque
 fuerit, ita hoc laudatissimo hunc non caruisse affectu. Cesar quoniã in senatu nõ as-
 surrexisset tribunis, & consulibus, sed sedens tanquam ad idiotas, & infimos homi-
 nes responsa daret, grauius ita est affectus pudore, domũ reuersus, ut reducta à col-
 lo tunica, se paratissimum diceret, iugulum exhibere, cuiuscũque qui eum occidere uellet.
 Cum Medi prosequente Cyro, urbem fuga repeterent, insequerenturque hostes, iam
 mox uictores futuri, nec quisque dubitaret, quin eo impetu ciuitas atque insultu fo-
 ret capiẽda, Persicæ mulieres ex urbe suis fugientibus inconsulta temeritate, obuiam
 procedentes, atque uteris apertis, & muliebribus genitalibus patefactis clamantes,
 quo ruitis õ ignauissimi, an uos latet minime uobis huc in aluos unde prodijstis, regre-
 di licere: uictoriam in speratam tribuerunt. nam tam graui mox pudore subito mili-
 tes conuersi, fusos & inconsiderate soluto agmine procurrentes inimicos non multo
 cum labore fugarunt. Lacon quidam nimium honoris, & gentis suæ nominis studio-
 sus: cum uenderetur sub hasta à præcone, putaretque hinc ignominiam & dedecus ali-
 quod suis ciuibus accrescere, clamaretque præco, Laconẽ uendo, captiuum dicitõ (in-
 quit) uendo, non Laconem. Pudebat non uictum ductum esse in captiuitatem: sed cũ
 Lacon natus esset, in hostium manus uenisse. Nã tanta erat mulierũ Lacænarũ for-
 titudo animi: ut ituris in bellum filijs, scutũ traderent: dicẽtes aut hoc, aut super hoc,
 Laconica breuitate significantes, ut aut scutum matri referrent, aut super eum mor-
 tui reducerentur. Hinc fugientem cum quædam filium uideret, sic eum allocuta fuisse
 fertur, uade in tenebras malum uirgultum: cuius ob odium Eurotas Spartaẽ fluius
 ne ad timidas quidẽ damas fluere dignabitur, inutilis catulus, mala portio, uade sub
 òrcum, uade nec Sparta dignus, nec parentibus. alia cum Demetriũ natũ à bello
 magno tremore redeũtẽ, omni armaturæ ornatu deperditõ obseruaasset, dentibus acu-
 tis frendens, & per ilia ense impulsõ, filium ulta, masculum testimonium suæ uirtu-
 tis reliquit, talibus editis uocibus, quæ uiros magis decerent, morere (inquit) nec
 habeat hanc inuistam notam Lacædemon, quid enim illa errauit, si timidos meum
 lac enutriuit? Lacæna item ancilla rogata, an ad uirum accessisset, cum quo nupta
 erat,

erat, nō ego pudore suffusa ad illum accessi, sed ipse ad me. Sed ante omnia admirabile est pudoris uirginum Milesiarum exemplum, ad ostendendum: quātam hic uim habeat ad probitatem. Milesias uirgines perniciosā & subita irrepit uoluntas ob-eundae mortis. nec erat numerus earum quae se suspendissent, & ad incerti euen-tus interitū cucurriſſent, sed efferebantur indies, certatim omnibus inopina causa ad mortem cōtendentibus, ut internitio earum, & omnimoda calamitas speraretur, cū nulla tāto malo medicina adhiberi possit, nec pacto ullo, aut suasiombus deterren-tur (quid enim non cōtemnerēt: quae nibili mortem faciebant?) inuentus est quidā, qui lata sententia decreuit, ut omnes quotcunq; se peremissent, nudis corporibus, cum eo fune quo se suspendissent, peruicos ad humādū efferrentur. Nulla fuit, quae posthac uoluntariam mortem subiret, pudore tam inhonesti funeris, & quas non casus acer-bus: nō mors durissima (quā terribilium ultimum, & in qua despicienda fortitudinē uersari uoluit Aristoteles) nō parentū luctus, nō uitae cupido atque lucis, non de-nique ulla ratio, ne sibi uiolentas mortes consciscerent, peruincere potuit, unius pudor-is phantasia & opinio, quam uita functae essent habiturae: eas à tam nephario sce-lere inhibuit. Non est contemnenda quoque uerecunda responsio Olympiadis ad Alexādrum filium qui cū sic scripsisset. Alexāder Iouis Ammonis filius Olym-piadi matri salutē, ad hūc modū rescripsit. quiesce (inquit) O nate, neq; deſſeras, neq; crimineris me aduersus Iunonem. nam tu me illi tua epistola pellicē esse cōfiteris. Ve-recūda ista, & comis matris ad filiū rescriptio, superbū animū uictorijs & adula-tionibus elatū admonuisse uisa est, ut opinionē falsā deponeret, qua natū ob secūdū fortunae applausum se de Ioue crediderat. Aristotelis quoq; laudatur in deligendo successore uerecundia. nā cū sexagesimo secūdo aetatis peracto anno, deligere uellet successorē ludi, ad quē post eius obitū discipuli cōcederent, praestarentq; inter caete-ros Menedemus Rhodius, & Lesbius Theophrastus, ne si alterū praeponeret, alte-ri fuisse iniurior uideretur, iussit ut uinū sibi Lesbiū & Rhodiū curarēt, usurū ue-ro se eo, quod magis placeret, quod ubi allatū ipsi fuisset, ubi utq; rīgustasset, praesēti-bus qui successorē magisterij petierāt, iucūdū inquit & firmū est Rhodiū, sed Les-biū tamē suauius: quod ubi dixisset, nemini fuit dubium, quin successorē ea uoce nō ui-nū lepide simul & uerecunde sibi delegisset. Quin & Alcibiades Atheniensis sin-gulari pudore praeditus memoratur, nā cū traditas sibi tibias ab Antigenida tibi-cine, qui eum Periclis suasu docendū susceperat, ad os adhibuisset, inflauissetque, pu-defactus oris deformitate, & rictu distento, mox abiecit, infregitq; , à quo tempore cū antea summæ laudi daretur, disciplina tibijs canēdi desita est. Poetae etiam multi in suis carminibus pudorē fecisse uidentur, cū cōcubitus lege naturae operiendos signifi-carent, ut Homerus cum dicit.

Virginem soluit cestum, legemque cubilis. Et rursus.

Munusque cepit amoris, Et item.

In sculptis illi thoris cepere soporem,

Et Virgilius cum de Vulcani cum Venere congressu ita scribit.

Optatos dedit amplexus, placidumq; petiuit,

Coniugis infusus gremio per membra soporem.

Nibil aliud celebres ac doctissimi agunt poetæ, q̄ ut iure cōiugij mistos, uerecunda quadā trāslatione uerborum significant, atq; demōstrēt, quod & Hebræorum lingua item cognoscere, ut rem sordidā quātum possit, obtegat, uerecunde appellare solet. Quāobrem sacra lingua uocitata est, quia scilicet castissimis atque pudicis, nec ullatenus aures offendētibus rerum nomēclaturis utitur, quale est. Cognouit Adamus Euā uxor ē suā. & nisi in faciem benedixerit tibi Iob primo capite: pro eo quod est maledixerit. & in Exodo, abominationes uestras immolabimus in oculis uestris: & lapidibus non obruetis nos, cauet enim ne quo pacto nomen dei tetragrammaton, non solum asseritiue, sed neq; cōmemoratiue uerbo aliquo indigno significant. Et rursus deos quos Aegyptij colunt, abominationes uocat, ne idola gentium, uel dicto dii uocentur. Est etiam alia causa sanctitatis huiusce linguæ quia non habet uocabula aliqua propria, quibus membra uel naturales actus appellant, quod uitium aliarum linguarum omnium proprium est, & peculiare, ut plura fere nomina pudendis & genitalibus membris indiderint, quā alijs rebus, ueriti forsam, ne appellationum penuria has partes minus notas haberemus. Latini infandis fœdisque uocabulis hæc significant: omnia impudicitæ genera tam masculæ Venris quā aliarū turpissimis nomenclaturis comprehendentes, ut (& si uelimus) Sodomorum, & asotorum dum masturbationes, pedicationes, & alia id genus nephanda uocabula (quorū ne significationes quidē tenemus) audimus: obliuisci nequeamus. Græci quoque non multo honestiores appellationes indiderunt: quas nullus paulo humanior audire sustineat. Vrinæ & aliarum superfluitatum uocabula non pauca apud Latinos sed plurima apud Græcos quæ pudet referre. Hebræi in hoc pudentissimi nullum membri genitalis sibi proprium nomen habent, sed uocant quid hoc est neruum. finum alui sōa dicunt, à uerbo quod exire significat. uuluam rechem hoc est matricem suæ gentis uocabulo nuncupant. Genesis quoq; capite septimo (quæ Bræ sit dicit) octo litteras integras scriptura adiecit, ne uocabulo minus sacro uteretur, ne enim diceret ex animalibus impuris, uel inquinatis, capies tibi septem: circūlocutione usa est dicēs ex animalibus quæ non sunt pura. & quæ sequuntur. Sed non sufficere possim, si gentis huius munditias, & puritatem lecti, atq; cubilis,

lis: & mensæ non ad lauticias, sed ad ciborum delectum, & frugalitatem compositæ temperantiam uellē pluribus nescientes docere. Illud unum addam, q̄ si ita malorum operum, quæ necesse est facere eos, qui bonitatis originem, & fontem deum non credunt, quorum qui pijs̄simus est, is longe impijs̄simus sit oportet, essent immunes, & Christum deū, & saluatorem colerent: quem sui maiores auaritia, & scelerum labe maculati, cruci dederunt, ineffabili gloria exaltandum. Si inquam Iesum in cuius nomine dæmonia fugantur, fide integra uenerarentur: quemadmodū sibi cauent, ne impuras epulas contingant, & si a mendacijs, periurijs, usuris, & proximi deceptione æque ut a porco abstineant (quod nosse solius dei qui corda scrutatur: est opus) haud dubitem quin recta ante alios mortales in cælum deuolarent. Nō prætereūda etiam est Essenorum apud Hebræos insignis pudor inter cæteras uirtutes (quod nomen uel sanctos: uel cōtemplatiuos significare putant) qui sabbatis quidem uentrem non purgare dicuntur, cæteris autem profestis que diebus dolabra foueam in locis semotissimis, nec soli peruijs facientes, uesteque dimissa, diligentissime se obtegentes, ne lumini diuino iniuriam faciant, alui onera deponunt, & mox terram quæ effoderant, reducunt, & tanq̄ ab immūditia quæ sit naturalis, solemne habent, ut diluantur. Sed ante quæ hinc digrediar, illud quoq̄ annotasse non pigebit, uiros naturali quadā sponte pudētiores esse: & honestiores, quæ foeminas, quorum nullum ut decētissimum faceret natura, simul & ornatisimum, barbam addidit, at uero foeminas tāq̄ minus seueras, atq̄ pudibūdas, priuauit barbitio. Quales enim cuiuscūque generis animalū sunt mores, talem illi natura corporis speciem exhibet: ceruū, leporem, dasypodē, quoniā timida & meticulosa sunt animalia, armis tāquā onere superfluo priuauit: sed celeritatē dedit, qua se celeri cursu surriperent, strēua autē, & pugnantia, ut apros, ut tauros, ut lupos, unguibus, dentibus, & cornibus armauit: hoīem quoniam uersatilē mētē habet, manibus omnium organorum uicem suppleturis donauit. Foeminas itaq̄ quoniā morem minus habent honestum: mētē grauitate natura priuauit. Hinc barbā promissam philosophis alere fuit translaticiū. est enim plena cuiusdam maiestatis uiri facies, postquā pubuisse cepit, & tātā uenerationē secū affert bene profundum mentum, ut nihil mirū sit piratas fama Scipionis adductos: Linternūq̄ profectos, mox ubi eū uidissēt, abijsse cōspecta magna quadā uultus maiestate. Nec uero silētio iuoluā mēbra generationi destinata, i oībus linguis quas mihi didicisse cōtigit, a pudore fuisse appellata: ut scilicet intelligeremus earū partium pudorē ante oīa seruādū, nec ea mēbra impudice aperiēda uel reuelāda esse, de quibus pudendorū indito noīe cūcti nos pudescere uoluerūt, quoniā (ut puto) hoc uitio homines ad belluam maxime libidinem propius accedant. Quis enim non uidet quā libidine incita,

non solum equæ (quarum est furor nobilitatus) sed & cuncta animalia perpetrare soleat: & quâto impetu libidinis hausta imaginatiõe turgētia in Venerē feratur? Pu-
 dēda itaq; dicūt Latini, Græci aidōia uocāt, quia scilicet aidōs pudorē significet: ea-
 dē ratione Hebræi mebusē appellāt, quoniā hoc uerbū bus pudescere, & cōfūdi, &
 erubescere apud eos designat. Quærit autē Aristoteles quare est q; hoīes rē Ve-
 nereā agere cupiētes, cōfiteri se cupere maxime pudeat: at edēdi, & bibēdi, aut aliquo
 eiusmodi desiderio cū tenētur, quæ cupiāt fateri nil pudeat. Respondetque id esse in
 causa, quoniā aliarū rerū sit usus necessarius ad tuēdā uitā, uel saltē honestus, & quē
 plurimi oēs cōcupiscāt ut honores: & id genus alia, at rei Veneræ libidinē supflue-
 re, & animi putris atq; saturi indicē esse, frigere nāq; Venerē (ut inquit comicus) si-
 ne Cerere & Baccho. Neq; enim coitus iuuenum prostitutō, & uirium unicus &
 ualentissimus deperditor (quem ad Alexandrum scribens Aristoteles ludum por-
 corum appellauit) pro tuendo indiuiduo, sed pro producenda spetie necessarius est.
 cum multos immo innumeros legamus, qui sanctissimi atq; casti deo seruiert absq;
 ullo muliebri commertio, & præcipue apud Christianos: apud quos sacerdotibus
 connubia sanctione patrum interdicta sunt. Alexander duobus ijs mortalem natu-
 ram suam sentire & cognoscere se aiebat: Venerē, atque somno, quoniam & labor,
 & uoluptas ab eadem naturæ imbecillitate proueniāt. Sed & quæ sitū a sacris theo-
 logis est, an quando corpora etiam in die iudicij uniuersalis (quādo omnis caro antē
 æternū illū iudicē rationē redditura actorū cōstituetur) resurrectura esse fide tenea-
 mus, beati de corporū nuditate pudescēt, nec enim eos dicēdū est uestibus esse indutos.
 Ad quod (quantū ego ex illorum libris colligere possū) hæc responsio dāda est, q;
 postq; beatitudine sempiterna donata fuerint corpora eorum qui hic sancte uixe-
 runt, nullus erit uestiū usus. Perfectior quippe est status beatorum, q; eorum qui in
 innocentie statu erant cōstituti: sed cum hijs ante peccatum commissum non fuerint
 uestes necessariae, ergo nec illis erunt: qui nunquam casuri diuino spectaculo fruūtur.
 Sic enim habendū est, tū domos, tum item indumēta ad obtegēdas turpitudines fuis-
 se inuenta, quæ nō palā honeste retegerētur. suffunduntur quippe hoīes oēs rubore:
 si uerenda nudētur, quoniā in ijs quidam patibilis ardor, & pruritus insurgit cōtra
 rationis imperiū, quod cū in electis non erit, proculcatis nimirū oībus affectibus, &
 diuino igne, materiā cōsequentibus scybalis, atq; passionibus cōsumptis: nihil sane est,
 q; uestitu indigeāt, sicut nec primi illi hoīes, qui nudi testāte scriptura cū essent, atq;
 agerēt, nihil perinde ac si nullū malū esset, pudescēbāt, sed cū deliquissēt, exarserūt in
 utroq; quadā libidine partes generatiuæ, quod ate nō fuissēt perpeffi, & feruore quo-
 dā in Venerē fuerūt incitatae, & peccatū deniq; poena cōfestim ruboris cōsecuta est.

quæ

quæ nulla in beatitudine illa esse potest, quam esse statum omnium bonorum adim-
 pletionem perfectum diffinimus, impletis scilicet potentijs omnibus: & suscipientibus
 omnem felicitatem quam recipere unus quisque possit. Quamobrem nec uestes in
 illis aliquid efficerent, non minus enim cerneret beati, cor, & intestina, & reliqua
 uiscera aliorum beatorum, quæ uultum, & extimas partes, quoniam & cogitationes
 aliorum non minus quam proprias cognoscunt, quas si appeterent percipere, nec da-
 retur, non plene essent beati. & ut satis recte Augustinus in libris quos de ciuitate
 dei inscripsit: non magis in uita æterna de pudendorum nudatione erubescunt, quæ de
 pulchris oculis, aut manibus, quas intuemur, nec enim erit ullus accessus ad foeminam,
 nec carnis irritatio: quod satis saluator respõdens Saduceis insinuauit, cum diceret
 eos nescire uerum scripturarum intellectum, nec enim post resurrectionem, aut nubere
 foeminas, aut duci uxores, sed manere omnes sicut angelos dei in cælo, qui ulla nesciunt
 connubia, nec ulla apud eos Talasia in nuptijs concinuntur, qualia Romani quum
 domum ducebant nouas nuptias, de more dicere solebant. Christum quoque qui nobis sa-
 luti fuit, gentibus ludibrium, Hebræis autem scandalo, nullis uestibus ad tegenda uul-
 nera indigere affirmant, quando eorum manifestatio illi sit gloriosa, debellato per
 illa diabolo, cui genus erat totum humanum obnoxium: & deuicta morte, regni que
 sempiterni gloriæ suis fidelibus parata. Quin nullam esse turpitudinem, nec mem-
 brorum ullam foeditatem: ut tegumento sit opus, in illa bonorum omnium possessio-
 ne firmissima manifestum est, cum potius magnam luminis uim atque splendoris ex
 illis gloriosis corporibus exire: illustrantis, atque nitere facientis omnes particulas
 credibile sit. Angelos etiam in corporibus assumptis, si uestibus, seu stolis adami-
 ctos legamus, ideo eos sic apparuisse: quoniam cum hominibus erant uerba facturi, qui ue-
 stibus obtekti incedunt, non quia per uestes acciperent, ut possent uideri: aut ut par-
 tes corporis inhonestas obtegeret, cum corpus solum concreto ex aere, & conderso, ima-
 ginariu: non uerum & subsistes haberet: intelligendum est. Addit præterea redemptorem
 nostrum (cuius nomē est super omne nomē) postquam surrexit a mortuis, discipulis nudum
 se exhibuisse uidentem: cum Thomæ dixerit, infer digitum tuum huc, & mitte manum tuam in
 latus meum, & in fixuras clauorum, & discipulis: palpate & uidete, quia spiritus car-
 nem & ossa non habet. Sed quodammodo uidemur nostros limites egressi, quare relato
 pede ad Lyceum & Peripatium uestigia conferamus: ut intelligamus quæ recte Aristo-
 tes totius philosophiæ hypatus atque coryphæus de pudore seferit: qui eum a uirtutibus
 seuerit, sed illius audiamus sententiam. Pudor (inquit) affectus & passio magis est, quæ uir-
 tute & timor quidam est infamiae, & potius metus quidam dedecoris est, quæ quæ in eo sit uir-
 tute aliqua significatio, non etiam sit sine corpore, quod habitibus studiosis conuenit. Quo-

niã si uirtus esset: omni cõpeteret ætati, at senẽ nemo (inquit) laudauerit, qui pudibũ-
 dus sit, iuuenes autem pudorem ideo decere, quoniã cũ sint ad uitia procliuẽs à pudore
 prohibeãtur, quin & à uiro probò omnem abesse debere pudorẽ asserit, nec enim
 uir probus res malas uel simpliciter, uel uulgi opinione aget, quòd si rem aliquã tur-
 pẽ inuitus fecerit, non ideo pudescere illũ debere, quoniã de ijs quæ nõ spõte fiũt, nul-
 lus uerecundatur, erit uero pudor non simpliciter, sed ex suppositione bonum, hoc est
 si cõmisit quis turpia, ut pudore afficiatur est probi, quamq; operæ precũ sit, ut ni-
 hil pudore dignum efficiat. Quod itaq; Aristoteles ait, à quo (ut fateri nõ pudet)
 totius bonæ doctrinæ elementa desumpsimus, uerecundiam quidem laudabilem esse,
 sed non uirtutem, ego quidem non uideo, quid sit laudabile, quod non sit studio-
 sum, ab eodem certe magistro didicimus, pulchra seu honesta laudanda, turpia au-
 tem uituperanda esse, & quòd laudabilium genera sunt uirtutes, turpiũ autem uitia.
 Nam quod ait uerecundiam semper ex malo commissò procedere, non omnino pro-
 bo, est enim quidam pudor, qui & si nihil uitiosum commiseris, tamen ubi sis coram
 præstantiore constitutus, sequi solet, & qui pueros bonæ indolis, atque ingenuæ, ex
 optimis parentibus educatos maxime deceat, qualis ab Homero tribuitur Helenæ
 dum ad Priamum inquit.

O metuende mihi semper, multumquetremende,

Chare socer.

Et Ulixes ad Nausicaam, ò mulier ualde te metuo, & admiror. Rursus (ut idẽ
 Aristoteles ait) duplex est timoris species, altera cum pudore & uerecũdia, altera
 cum odio coniuncta est, illam pudicas mulieres erga uiros, & liberos erga parentes
 modestos, & ciues ad bonos gubernatores decere, hanc autem seruos in dominos, &
 omnes bonos in tyrannum habere arbitrat: nec enim amor unquam laudatus est
 sine pudore, & reuerentia. Sic angelos orationem deo cum magno timore, & gau-
 dio fundere nos docet scriptura, non quoniam aut timeant de casu, aut iram diuinam
 perhorrescant, nec enim beati ita censentur, aut quia peccati uitijue alicuius com-
 potes fieri possint, sed quoniam ita comparatum natura est, (nec enim quis deterio-
 rem reueretur) ut erga meliores uel sapientiores, huiusmodi affectus habeamus. Ad
 eum modum plures uideas, qui pudore coram aliquo quem diligunt, affecti: non solũ
 non putant turpe uerecundia, sed gaudent in hoc maxime, atque sibi in hoc mire cõ-
 placet. Quòd si obijtiatur aliquos ideo pudere, nõ quia rẽ turpẽ cõmiserint, sed quia
 metuant, ne in hoc incidant, nõ uideo cur hoc uirtutis non sit, cuius opus est non so-
 lum agere honesta, sed etiam fugere atq; recedere à prauis. Iã uero quod uult Ari-
 stoteles uirum studiosum non solum à turpi factò, sed etiam ueluti Cæsaris uxorem
 ab

ab omni calumnia alienum esse debere, dum prohibet eum ne turpia factu duntaxat, sed & opinione hominum perpetrare audeat, qualiter hoc constare possit uiro sapienti, si habendam uulgi rationem autumat, nō capio. Quandoq; enim uir bonus & pius cedit iniuriam facientibus, nec tamen pudore afficietur, quod succubuit, cum apud eum uirtus sit potior, quæ monet ne laceffitum quidem ad iram prouocari: sed condonandas esse iniurias patientia. Quin & uir, qui deo placere quàm idolis gētium magis uult, mactari & interfici millies ante sustinebit, q̄ q̄ thura tribus digitis comprehensa iniiciat in ignes deorum, quod tamē stultum uulgo putatur. Quid igitur, an quia stulta hæc putantur, seruum fugitiuum à precone cum damno magno meo, & domum pestilentem denuntiari non iubebo: cum uendo? aut argentum quod mihi pro plumbo uenditur, non indicabo: ut meo seruiam compendio? uel aurichalcum ab ignaro uenditore putatum non ostendam esse aurum: ut minoris emam? calliditas hæc est, & deceptio, & maxima sapientia meo iudicio uideri debet, si quis quantumuis ab omnibus stultus computetur, neglectis proprijs commodis unicam ueritatem anteponat. Stultus creditur homo ille iustus, qui tabulam naufrago, aut equum sautio non adimit, quo uitam suam liberet, & tueatur, at qui non potest mea sententia non summe sapiens esse, qui mori malit, ne alteri noceat: & quo incorrupta seruet innocētiam: proprijs non dubitat dānis pacisci. Stultitia præterea hominum, summa sapientia est apud deum, altius autem cristas erigens, & se extollens sapientia, summa stultitia deo reputatur. Nam omnes qui se philosophos uocauerunt, quamuis miro studio inquirendæ ueritatis exarserint, ueri inscitia ipso nomine profitentur. Superiori autem hominum ætate anteaq; philosophi nomen passim usurparetur, pauci quidam numero (nam septem fuisse memorantur) extiterunt, qui sapientum hoc est hominum titulo censerentur, quos æqualiter deus genuit ad sapientiã, sed & ij quoq; longe aberant, ut digni tãto essent cognomine, quia nemo uere sapiens iudicio stultorum esse potest. Quãdo igitur apud eos qui sapientiam profitebantur, non sit inuenire ueram sapientiam, & alicubi reperiatu necesse est, ea ut apud eos qui stulti putantur, cõmoretur oportet. Apud gentes quæ uirtutem nudam sequebãtur, hominemq; morte consumi putabant: stultissima quædam res uirtus erat, quæ nullum præmium laborum reciperet: & mille calamitates sustineret in uita ob frigidum duntaxat nomen uirtutis, quæ nullam esset recõpensationem habitura, nos autem qui huius uitæ mortalis spretis blanditijs: & allectamentis, altiora sapimus, quia uitam æternam in precium (si constanter in perferendis, non autem irrogandis pro amore & fide dei erumnis persliterimus) speramus, stultissimi omnium existimamur, quia omnia quæ misera sunt, uel creduntur, pro deo non dubitamus perferre, quem

ANTONII LODOVICI MEDICIO LYS.

terrenæ mentes, oculo animæ purgato suscipere non poterant. Voluit enim deus uelamento stultitiæ: ne archanum sui diuini operis in propatulo esset, thesaurum ueritatis suæ & sapientiæ abscondere, ut sapientiã humanã pessundaret, & ut difficultate ob oculos posita, quãdo quilibet sibi ea proposita uideret, quæ qui faciunt, stultissimi iudicantur: perseuerantes, & omnia, uitam scilicet atque opes, quas uulgi admiratur, & nos denique ipsos negligentes in gloriã dei, æterna gaudia mereremur. Ergo iam ut ad Aristotelem tendam, non uidetur satis naturam uiri probi diffiniuisse, nec recte illi agendi materiam præscripsisse dicens: nec secundum ueritatem, nec secundum opinionem turpia facienda esse, quia uulgi animis stare nos præcipit, quod nunquam non errat atque labascit. Sed nec merito amicos illos Pythagoreos laudabit, quorum alter uadem in periculo capitis pro amico se obtulit, alter ad constitutum tempus reuersus, sponsorem suum qui iam ad mortem ducebatur, suo aduentu redemit, quia & si opus studiosum, & tyrãno ipsi admirabile fecerunt, qui melioris uitæ deinceps afsecla esse cepit, contra tamen, quæ populo uidetur, qui uitium putat propriæ uitæ non parcere, ut alienæ parcas, & cum periculo uitæ iustum esse, id ipsum quod laudant, & extollunt, illis sunt operati. Atque ut Aristoteli respondeamus unico uerbo, dicimus iustum quamuis turpia aut nephanda, hominum temeraria existimatione perpetret, non ideo pudescere, aut rubore ullo suffundi, quia magis propriæ tribuat conscientie, quæ nullius sibi sceleris pudendi est conscia, quæ uulgi rumusculis ducatur. Aristoteli autem ideo puto hallucinatum, quia hominem studiosum credebat, si aliquid turpe secundum uulgi opinionem egisset, pudore mox iri suffusum, quem tamem omnis affectus expertem esse uoluit, atque huius præcipue qui ex turpium conscientia oriri credebat, sed cum Aristotele fortassis plura. Stoici uero audiendi non sunt, qui omnes affectus audaci proposito, tamquam praua opinioe hominum in nobis genitos extirpare nituntur, quia dum affectus tollunt, hominem ipsum quasi excastrant, & ad ignauam & segnem, atque inertem uitam transferunt, & affectibus carentem, dum cupere, dum pudere, dum misereri, dum metuere, dum denique irasci prohibent, qui quidem tum demum laudandi essent, si efficerent ullatenus, quod intendunt, quod tamem impossibile factum est, non minus quæ naturam immutare, non enim in nobis minus sunt natura'es, quæ cani latratus, & amor, & caudæ blandimenta erga notos. aut ceruo timor, aut leoni feritas, aut ira feris, aut anguibus uenenum, aut placiditas pecudibus: quos si quis affectus ex illis euellere uelit, facilius animal interficiat, quæ quicquam immutet. ira namque ex cordis ebullitione naturali ui procedit, iecori tanquam præseprio cupiditas alligata est, gaudium licis beneficio prouenit, quas passiones in nobis non est compescere ne nascantur, carum uero augmentum prohibere possibile. Sed nec Ari

Stoteles qui omnes effectus in medio laudauit, ueritatis calle processit. Est enim cum summe pudefcere si pro crimine sit, non sit uitiosum, at uel paruus pudor peccati crimini datur. Quin & libido si extra legitimum thorum non euagetur, quamuis sit uehemens, culpa uacat, si autem alienum appetat, quamuis leuiter: non caret crimine. Metus item si dei sit, nihil est, cur quauis maximus nõ approbetur. Sed quid ago? nec uidere illi deũ, nec ad illũ referre quidquã potuerũt, quibus ille nõdũ se reuelare est dignatus. Stoici autem dum hoies eneruant ueluti, non multum absimiles sunt rustico illi colendi ruris insolenti, qui quoniam uicinum uidisset fraxinos deputãtem, stolones uitium, atque olearum proceros abscindentem, putans se nactum iam rei rusticæ disciplinam, ad agrum quem in propinquo mercatus fuerat properans: oleam sibi, atque uitem omnem miser detruncat, comas arborum lætissimas, uitiumque uberimos palmites decidit, atque cum luxuriantibus & caprientibus arborum ramis, cum sentibus, & rubis, fruteta quoque & uirgulta frugibus, pomisq; gignendis foelitia purificãdi agri gratia conuellit, quem enormis illex ultima Barbarie oriũdus: dum mundare & auerruncare cupit, euertit, quod stoici haud dubie faciunt, qui uehementioribus omnibus animi affectibus amputatis, hominem carentem materia in quam uirtutem exercere possit, relinquunt. Si datur laudi Platoni: q; ad amicum cõuersus, percutit tu (inquit) seruum, nam ego sum iratus: & Charillo regi, quod ad quendam, qui se audatius cum illo gerebat: responderit, per deos te interfecissem, nisi essem iratus. Si (inq;) maxima uirtus est, iræ nõ cedere, atque in medio iracundiæ feruore sibi temperare, caret ergo uirtute, quisquis ira caret, quam reprimat. Si uirtus est cupiditatem ab alieni appetitione refrenare, nullam certe uirtutem is potest habere, qui nihil cupit: quod uirtutis usus cobibeat. Si uirtus est, libidinem corporis cõtinerere, cum maxime turget: careat uirtute necesse est, qui nunq; libidine stimulat, qua extincta laudandus esset. Vbi ergo non sunt uitia, ne uirtuti locus est quidẽ, sicut nec uictoriæ lætæ ubi nullus est aduersarius. Nos itaque emulati naturam, quæ honestissimas partes atque decoras in uultu omnium conspectui posuit, at turpes (quarum usus est quamuis necessarius) abdedit, atque occultauit, illam (inq;) nos imitantes: pudorem atque decorum imprimis seruemus, nec cynicos audiamus, qui quod factu turpe non est, non obscene dici putant. Sed prudentes & docti homines, earum particularum opus: quibus aut prospicimus generi, aut corpus saburra grauatum, a sentina atque recrementis expurgamus, nec in propatulo exercent, nec nominibus appellat suis. Canini autem illi philosophi nobis ideo sunt ex hoc albo reijtiendi, quia multa sunt ut latrocinari, adulterari, stupra committere, quæ re turpia sunt, sed dicuntur non obscene, contra liberis dare operã, urinã reddere, aluum deponere, re ipsa hone-

honestum est, sed obscene proprijs nominibus appellantur. Verecundiã ergo tum di-
ctis tum factis exercentes, meminerimus nõ debere esse nos deteriores scænicis, quibus
mos inualuit, ut nullus sine subligaculo prodeat in scænã, metuentibus ne si aliquo ca-
su euenerit, at corporis quædam partes aperiantur, non decoræ appareant. Quod si
Romanorum uerecundia hunc morem seruauit, ut cum parentibus puberes filij, cum
soceris generi nõ lauatur, nos æterno deo mancipati: quãtũ operæ preciiũ est ut puris
manibus atq; corde imprimis circumciso, (cuius imaginẽ gerebat iipycæ circumciso
glandis, cordis aliquatenus figurã referẽtis, tradita Iuda is) ad diuina deo seruituri-
accedamus, & huius generis uerecundiam retineamus? Hinc enim uetitus ueteri lege
porcus immolari, ut exemplo sordidi & lutulẽti animantis, humilia sapientis, coeno se
uoluantis, nõ quã alta suspicientis, munditias amaremus, & stretis terrenis, subli-
mia & cælestia cõtemplari doceremur.

DE inuerecundia eo tractatus nobis facilius erit, quia multa iam de
pudore præstrinximus. quare aliqua diutaxat exempla proferamus,
quæ memoria in præsentis subministrat. Fuit nõ multo procul ab æta-
te nostra, quidam in libidinem mirum in modum procliuus, quam ex-
quisitissima immo nequanda ratione incitabat, iubebat mulierem quam amabat, ut ter-
gus sibi atq; scapulas ualidissimis uerberibus urgeret: atq; affligeret, quod quò illa
fortius fecisset, & executâ esset, tanto magis ille Venerem sentiebat sibi dulciori
esse uoluptati, ad hanc rem pridie funẽ dabat aceto macerandã, qua sibi artus cæde-
rentur, unus plane homo (nisi immanis potius bellua dicenda est) qui inter grauissi-
mos cruciatus innocentissimorum membrorum, quæreret uoluptates. hunc morem
pueris reseruauit, inter quos dum esset, ita inter eos cautum erat, ut pudicitia mutuo
probe flagellati prostitueret. Philoxenũ Erixium, & Gnatonẽ Siculum opso-
natores nobiles, immo gulæ proceres & ganeones perdutissimos, in catinum & pati-
nas epularum solitos se emungere legimus, ut cæteris abstinentibus ob spurcicias,
ipsi soli citra emulum dapibus ingurgitarentur. Diogenes quum non tam cito quã
uellet aduocata meretrix aduentaret, ipse manibus mutonẽ contrectans, inuerecunde
apud se Venerẽ exercebat: quod cum aliquando mulier cõquereretur, festiue inquit,
manus Hymenæum celebrando, te præuenit. Idem quum Venerem in cõspectu om-
nium more ferarum exerceret: interrogatus à quodam quid faceret, hominẽ (inquit)
semino. Non caruerunt adulationis uitio summi philosophi: quæ ad inuerecundiã pro-
xime accedit. Sed duo ante oẽs Plato & Aristippus hac ignominia notãtur, quo-
rum alter cum ob assentationẽ, quam tyrãno præstaret, suggillaretur, respõdit: pis-
catores quo paruulum caperent gobii, marina se conspergi patiuntur, me autẽ quæ
inuidia

inuidia est, quo magnum tyrannum accipiam, si dum conspuor uino & aqua mixtis ex ore tyranni perfundi facile tolero? amarulenter item in Platonem Diogenes cum diceret se tantum oleis cōtētum uictitare, an nō erant (inquit) Athenis olea, ut tu tertio in Sicilia olearū gratia nauigares. Demonax quæsitus quid haberet: cur ad philosophias se conferret, testiculos coleosq; respōdit. Vetula quoq; illa nō præmittēda est, quæ dum Veneris delectationem uidendi muneri cui insigniter Veneria officit: prætulisset, omni pudore deuorato, uale (inquit) charum lumen. Alexander quoq; in Philippum impudentior fuisse traditur, cypho in eum misso, contra quē cū insurgeret pater, hastā uibrās, & ob iram cecidisset, ut lancea aberraret, uidete (inquit) o uiri, parat ex Græcia in Asiā cū exercitu trajcere, qui ex uno sedili in aliud assurgens concidit. ascalaphus quoque ob impudentiam, in bubonem dirū omē mortalibus, transmūtatus fertur: quia Persephonæ impedimento fuit, ne in cælum remearet, accusans quod septem grana ex pallido mali punici cortice decerptos comedisset. Postremum illud sit atticos omnium impudentissimos fuisse habitos, unde atticus aspectus pro impudenti in prouerbium abierit. namque Theophrastus auctor est aram impudentiæ apud atheniēses dicatam: solebat nempe ea gens quæcunq; magnā aliquam utilitatem cōtulissent, consecrare. De impudentia sic Theognis. Iam nunc pudor ex hominibus perit, uerum impudentia per terram extento passu uagatur. Euripides autem ita ait. Nō hoc est audacia, aut fortitudo, si amicū bene meritum obuerso uultu respicias, sed maximus omnium qui hoībus adueniunt morborum impudētia. at Theogonus in hęc scriptum reliquit sententiā. Humana omnia cōsenescere sunt nata, & quæ in tēpore uersantur: ad finē declinare solent, præter solā impudentiā, hęc enim q̄to magis augetur hominum genus: tātō per singulos dies eua dit maior. Menander optimus hunc in modum. o maxima dearum nunc existens impudētia, si deā te uocare oportet, præstat autē: quod enim præualet, hoc nūc deus putatur. Herodotus uero sic, simul ut pallium exiit, & pudorē exiit mulier. à Xenophonte accepimus: q̄ eum qui gratiā nō refert, maxime sequitur impudentia quæ maximū supra uitia omnia crimen uidetur. Sed de pudore, & impudētia satis pro tēpore, de ueritate & mendatio, alio loco docebimus, ut uel saltim nos aliquādo uixisse testemur.

FINIS.

IMPRESSVM EST HOC OPVS DE OCCVL
tis Proprietatibus, & liber de Pudore, Antonij Lodouici medici Olyssippo
nensis, mense Martio. anno domini M. D. XL.
OLYSSIPPONE.

☞ Digito compesce labellum. ☞

☞ Melior est sapientia quam uasa bellica. ☞

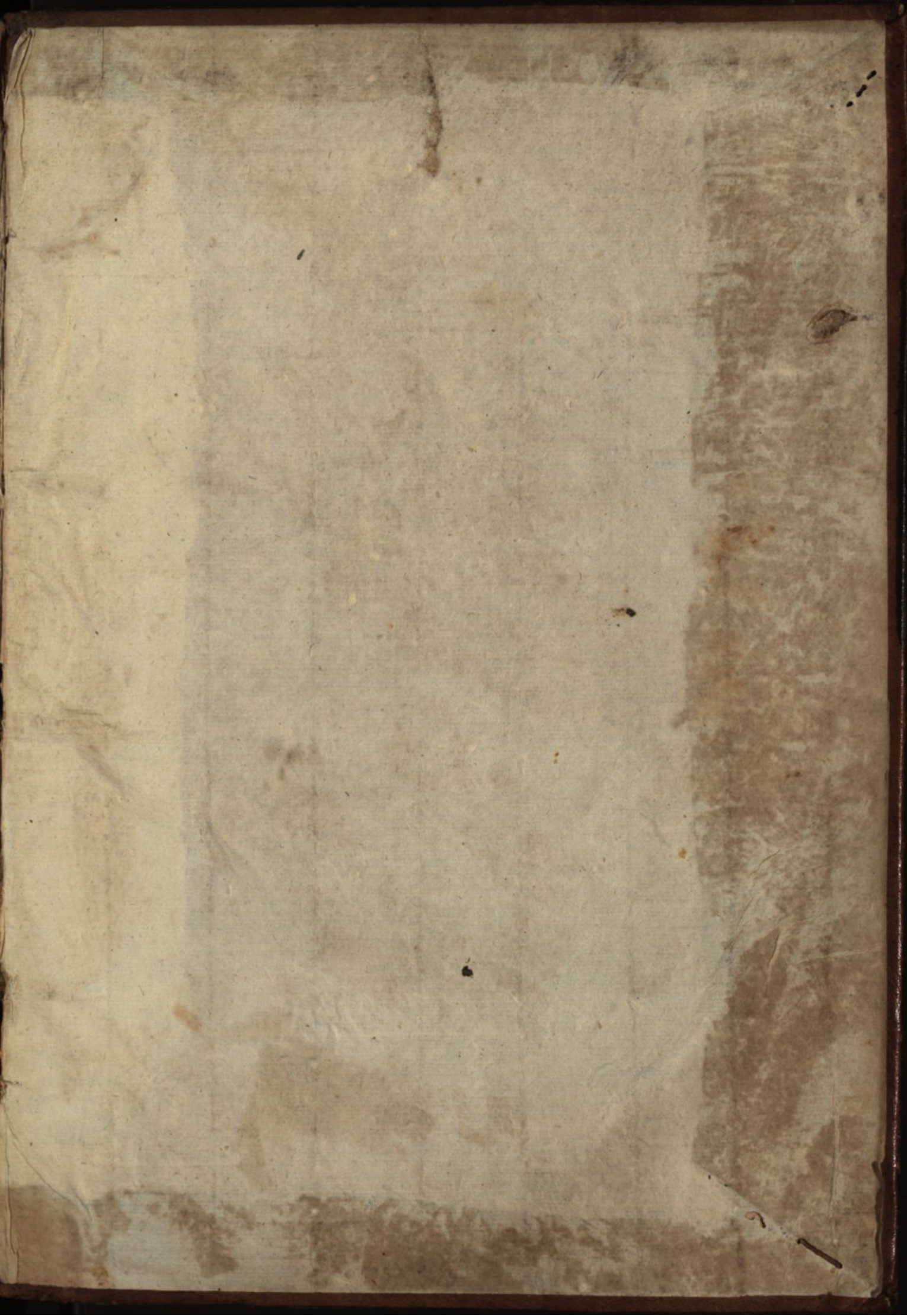
☞ Nullus propheta sine honore nisi in patria sua. ☞

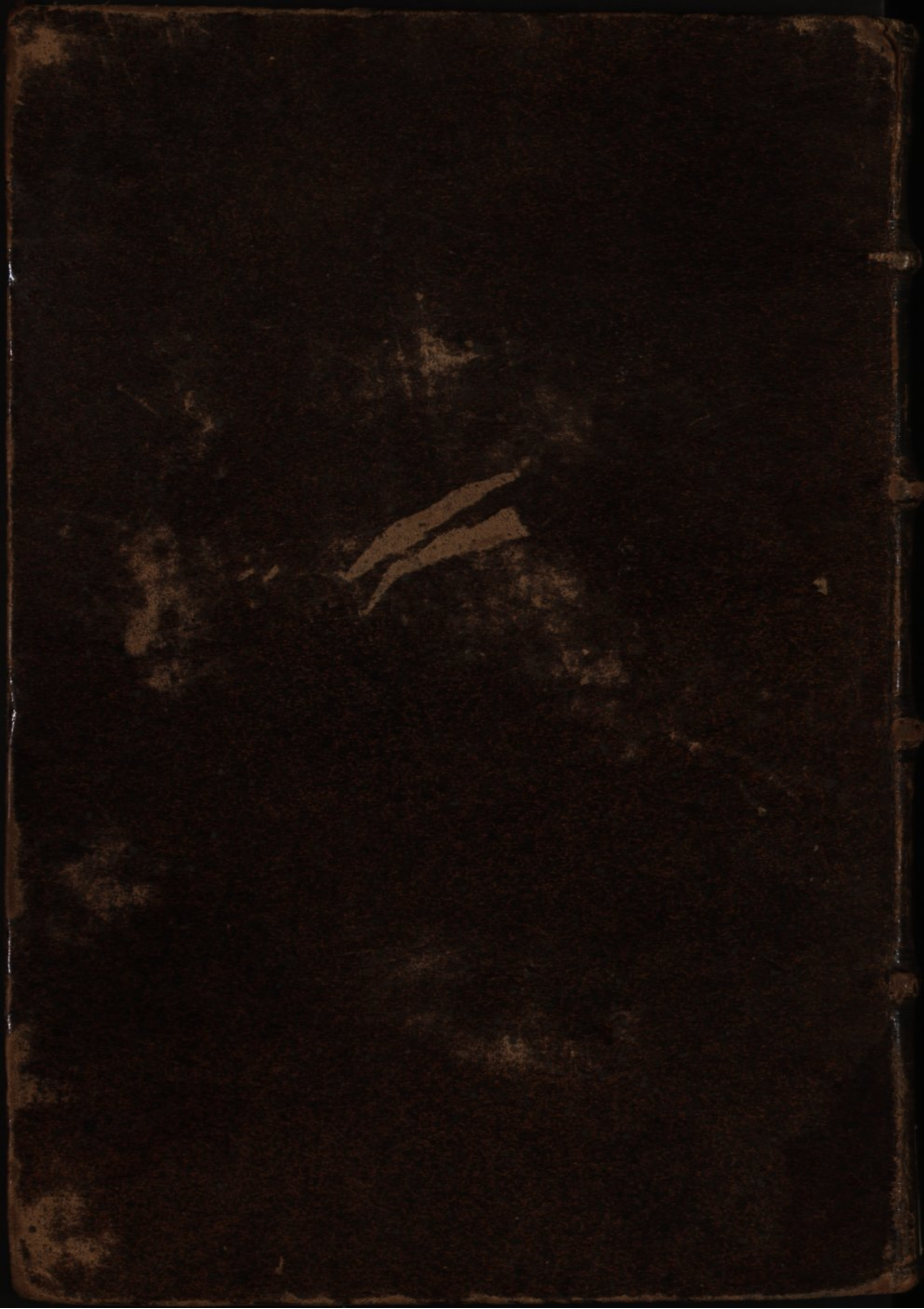
☞ Occupatis nihil scribo meum. ☞

☞ FINIS. ☞

OLYSSIPONE.

Sala R

Gab.

Est.

Tab. 54

N.º 4